

EVA BROKLOVÁ: ANTONÍN ŠVEHLA TVŮRCE POLITICKÉHO SYSTÉMU

FILIP PAULUS

V průběhu roku 2017 se na knižním trhu objevila nová kniha vydaná s podporou Akademie věd České republiky v ediční řadě Paměti. Jedná se o zajímavou práci české historičky Doc. PhDr. Evy Broklové, DrSc., specializující se na období první republiky, politického systému a jeho významných osobností. Zároveň zvoleným tématem předznamenala nastupující období roku 2018 a s tím spojené výročí „*osudových osmiček*“. V roce 2001 si Eva Broklová vybrala za téma studie osobnost T. G. Masaryka a jeho fungování v roli prezidenta v rámci politického systému.¹ V recenzované knize spojila postavu Antonína Švehly s utvářením moderního politického prostředí První republiky. Představení osoby Antonína Švehly, coby nejvýznamnějšího politika Československé republiky, představuje pro historika mimořádnou výzvu a autorka svým pojetím knihy určitě uspěla.

Obsáhlý úvod přináší základní údaje o využití dochovaných pramenů a literatury a vymezuje zadání práce. Eva Broklová si klade celou řadu otázek, včetně té, jakým způsobem je možné přistoupit ke zpracování životních osudů takového politika, jakým byl Antonín Švehla. Nezaměřuje se přitom pouze na shromáždění životopisných údajů, které mohou přinést jen omezený pohled na dění tehdejší doby. Novým přístupem a zpracováním tohoto tématu přibližuje čtenáři vznik československého politického systému na demokratických základech v období po první světové válce. Neopomene přitom zmínit, že jejím cílem bylo přinést nový úhel pohledu na výstavbu tohoto systému i za pomoci hodnocení role T. G. Masaryka. Období převratných říjnových událostí roku 1918 je zde popsáno velice podrobně, čtenář dostane mimo jiné možnost nahlédnout do Švehlovy kanceláře v Jindřišské ulici v harrachovském paláci, kde se setkávaly tehdejší špičky budoucí politické scény a domlouvaly se další postupy. Zde se prolínaly myšlenky Kramáře, Rašína, Šrámka, Meissnera a dalších. Právě posledně zmiňovaný sociálnědemokratický politik sepsal návrh prozatímní ústavy Československé republiky. Národní archiv uchovává Meissnerovu pozůstalost, včetně těchto návrhů, mj. s rukopisnými poznámkami T. G. Masaryka.

Zmíňme na tomto místě nedávno vydanou monografii Rudolf Beran a jeho doba² z pera Jaroslava Rokoského, jejímž protagonistou je rovněž vůdčí osobnost agrár-

1 Broklová, Eva: Prezident Republiky československé: instituce a osobnost T. G. Masaryka. Praha 2001.

2 Rokoský, Jaroslav: Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha 2011.

ní strany. Zajímavý je poněkud rozdílný přístup obou autorů k přiblížení životních osudů předsedů významné prvorepublikové politické strany. Je to dáno mj. tím, že Antonín Švehla i Rudolf Beran prožívali jiné společenské události a každý z nich měl jiné osobní charisma. Zvláště Švehlovi současníci oceňovali jeho způsob vyjednávání a lidský přístup, pramenící z jeho naturelu. Dalším rozdílem je pojetí zpracování tématu. Na rozdíl od publikace o Beranovi je kniha o Švehlovi sepsána především s cílem poukázat na Švehlovu filozofii a politickou strategii, a osobní život zde není tím hlavním tématem. To dokládají také počáteční kapitoly informující o vzniku agrárního hnutí a jeho vytváření do podoby nové politické strany.

Více než polovina obsáhlé práce se věnuje období, kdy byl Antonín Švehla součástí řady vládních koalic a později působil i jako premiér. Text je přitom vhodně doplněn řadou tiskových zpráv, vydaných pramenů i dosud nezpracovaných archivních dokumentů, které přinášejí nové pohledy na to, jak musel Švehla obtížně vyjednat se svými protivníky i spolupracovníky. Autorka přitom využila i část dochované korespondence mezi T. G. Masarykem a A. Švehlou v Národním archivu. Právě Masaryk jako jeden z mála rozeznal v plné míře Švehlovy politické schopnosti a proto mezi nimi vzniklo blízké přátelství, patrné i v období Švehlovy nemoci.

Závěrečně pasáže knihy, přibližující poslední etapy života Antonína Švehly, se mohou zdát čtenáři celkem stručné a méně obsažné než předchozí. Nicméně je třeba upozornit, že sám Antonín Švehla patřil mezi výrazné odpůrce psaní. Všechno vyřizoval osobním jednáním a z jeho vlastní korespondence se dodnes dochovala jen torza dopisů a konceptů. Proto jakýkoli výzkum v tomto ohledu naráží na nedostatek pramenné základny. Dá se ovšem očekávat, že se v budoucnosti mohou objevit další dokumenty k osobě Antonína Švehly a jeho manželky Bohumily, jako v případě nalezení a předání části jejich korespondence rodinou do Národního archivu.

Je jasné, že pozornost čtenářů bude přitahovat obrazová příloha, která velice přehledně dokládá osobní i oficiální události života Antonína Švehly, jeho rodiny a politických přátel. Zároveň je na fotografiích patrný zhoršující se zdravotní stav ministerského předsedy až do konce jeho života.

Poslední pasáž *Život po životě* bych zcela vynechal, protože tímto způsobem se tříští celkový závěr knihy, který je ukončen smrtí Antonína Švehly, a vše co následovalo dále, již není součástí tvorby jeho politického systému, jako spíš jeho politického odkazu.

Vzhledem k obsažnosti monografie lze považovat některé pravopisné nedostatky, v podobě chybějících písmen a jiného typu písma, za marginální a není třeba se jimi zabývat, protože celkový dojem tím není výrazně poznamenán. Určitě bude možné zařadit knihu mezi kvalitní odbornou literaturu pro období první poloviny 20. století. Celkově tak může čtenář ocenit spolehlivost, přehlednost a interpretaci nových skutečností o životě jedné z nejvýznamnějších politických osobností Československé republiky.

Broklová, Eva: Antonín Švehla Tvůrce politického systému. Academia, Praha 2017, 527 s.